

המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הערבית ועולם הערבים והאסלאם בבתי הספר העבריים

תמוז תשפ"ג

יולי 2023

לכבוד

מנהלי בתי הספר, מדריכים, רכזי מקצוע ומורים לערבית ולעולם הערבים והאסלאם בבתי הספר העבריים
שלום רב,

**חוזר המפמ"ר לערבית ולעולם הערבים והאסלאם –
היערכות לשנה"ל תשפ"ד 1**

תוכן העניינים:

עמ' 2	א. דברי פתיחה
עמ' 2-3	ב. דגשי המזכירות הפדגוגית
עמ' 3-5	ג. היבחנות בערבית ובעולם הערבים והאסלאם בשנה"ל תשפ"ד
עמ' 5	ד. פיתוח מקצועי והשתלמויות
עמ' 6	ה. השיח הדבור בכיתה
עמ' 6	ו. מאמרי מפמ"ר תשפ"ד
עמ' 6	ז. אוצר מילים
עמ' 7	ח. תוכנית הלימודים החדשה בערבית הדבורה לבתי הספר העל יסודיים
עמ' 7	ט. חומרי למידה והוראה
עמ' 7	י. הערכה חלופית
עמ' 8	יא. הערכה פנימית בית ספרית
עמ' 8	יב. לומד עצמאי
עמ' 9	יג. צמצום פערים
עמ' 10	יד. פעילויות ופרויקטים
עמ' 10	טו. צוות ההדרכה

א. דברי פתיחה

מטרת חוזר מפמ"ר זה היא היערכות לקראת שנת שנה"ל תשפ"ד וסיכום המידע אשר הועבר בשנה האחרונה וזאת על מנת שהרכזים והמורים יקבלו מידע על אופן ההוראה, הלמידה וההערכה בתחומי הדעת ערבית ועולם הערבים והאסלאם לקראת היציאה לחופש הגדול.

בשנת תשפ"ג נערך פיילוט של שאלון הבגרות החדש בערבית בו נטלו חלק עשרה בתי ספר מכל רחבי הארץ. בשנת הלימודים תשפ"ד יבחנו כלל תלמידי 5 יח"ל בכיתה י"ב, בהתאם להיבחנות החדשה הכוללת בחינה מתוקשבת בערבית דבורה באמצעות תוכנת ה- itest.

אנו מאחלים למורים בשנת הלימודים תשפ"ד למידה מהנה ופוריה.

ב. דגשי המזכירות הפדגוגית

בשנת הלימודים תשפ"ד יושם דגש מרכזי על שילוב **מיומנויות** בהוראה בכל תחומי הדעת כחלק מהוראה, למידה והערכה. שילוב מיומנויות שונות מאפשר לנו המורים להרחיב את סל הכלים של תלמידינו ולמלא אותו בידע וכישורים חדשים ו**רלוונטיים** לחייהם הבוגרים, זאת בהתאם לקידום **למידה רלוונטית המבססת ללומדים ידע, מיומנויות וערכים**. בהוראת השפה הערבית אנו משלבים את ארבע מיומנויות השפה: קריאה, כתיבה, דיבור והאזנה ובאמצעותן פיתוח וחיזוק מיומנויות קוגניטיביות, רגשיות וחברתיות נוספות כגון חקר, חשיבה יצירתית, עמידה בפני קהל, יצירה ולמידה עצמאית ועוד כפי שמפורט בחוזר זה.

ההשתלמויות ותכניות הלימוד בשנת הלימודים הקרובה יתמקדו בשילוב דגשי תחומי הדעת כפי שהם מפורטים בחוזר המפמ"ר במיומנויות וכלים **פדגוגיים דיגיטליים וחדשניים** בהוראה. התפיסה שאותה אנו מובילים באגף שפות דוגלת ב**חיזוק השיח הדבור** והעמקתו בכיתה בכל שכבות הגיל.

בהוראת הערבית הדבר בא לידי ביטוי בהטמעת תוכנית לימודים חדשה לבתי הספר העל יסודיים ובקידום השיח הדבור גם בכיתות בתי הספר היסודיים, בחטיבות הביניים וליישום הוראת הערבית הדבורה בהיבחנות, בהיקף יחידת לימוד אחת **בבחינה מתוקשבת בערבית דבורה** בשנת תשפ"ד לכלל תלמידי מגמות ערבית.

הנושא השנתי של משרד החינוך בתשפ"ד הוא **מיצוי ומצוינות** שבו תקדם מערכת החינוך בישראל את ערכי המיצוי והמצוינות. בבסיס החלטה זו עומדת התפיסה, לפיה המצוינות מקדמת מסר "לעשות את הטוב ביותר", מתוך הנעה פנימית וטבעית המובילה את הפרט להתקדמות, הצלחה וצמיחה ולהתחבר למקורות הכוח ומיצוי היכולות הטמונות בו. היא מזמנת פיתוח תוכניות ותהליכים חינוכיים המאפשרים לכל תלמיד ותלמידה לזהות את תחומי החוזק והעניין שלהם ומעניקה מגוון הזדמנויות להתנסות בהם. "מצוינות היא מחויבות להתמדה ולהצלחה, אל מול עצמך, מתוך עצמך ובעזרת הסובבים אותך והמשאבים העומדים לרשותך" (עמותת אינקלו- תכניות אישיות). המצוינות מופנית לכלל התלמידים מאחר שלכולם יש את היכולת להשתפר, לפתח את יכולותיהם מהמקום בו הם נמצאים, לשאוף גבוה, להעמיק ידע ויכולות ולהרחיב תהליכי

גילוי, חקירה והתנסות. תהליך השגת היעד חשוב לא פחות מהתוצר הסופי והוא מהווה מרכיב מהותי בידיעה איך ללמוד.

בתחום הדעת ערבית ועולם הערבים והאסלאם אנו מסייעים בעיצוב דמות בוגר מערכת החינוך שיוכל להתמודד בהצלחה עם אתגרי המציאות המשתנה של המאה ה-21 על בסיס ידע, מיומנויות וערכים. הבוגר ישלט בידע מגוון ובין-תחומי, יאתר ידע רלוונטי, יפרשו וינתחו כדי לקדם את עשייתו וזאת מתוך מטרה לחזק את רלוונטיות החינוך ללומד. טיפוח המצויינות הוא קו אסטרטגי מוביל, ואנו מסייעים ביצירת סביבה מיטבית שתאפשר את טיפוחה.

שילוב ערכים בתחום הדעת

הדיון בסוגיות ערכיות, בדילמות מוסריות ובאקטואליה הוא חלק בלתי-נפרד מהלמידה בתחומי הדעת ערבית ועולם הערבים והאסלאם. תחומי דעת אלו מזמנים שיח סביב נושאים ערכיים, חברתיים, תרבותיים ואקטואליים המגביר את עניין התלמידים ומפתח חשיבה ביקורתית, מנומקת ומורכבת לצד הקניית ידע ותכני לימוד. העיסוק בערכים בלמידה מעצב את תפיסת העולם הערכית של התלמידים ומעצים את מודעותם החברתית. עיסוק זה מגביר את המוטיבציה לרכישת ידע, מטפח סובלנות לדעות שונות ומציע דרכי התמודדות אישית עם רגשות, עמדות והתנהגויות. בשנת תשפ"ד, אנו ממליצים לשלב חומרי למידה וטקסטים בנושא של "קידום אקלים מיטבי ומניעת אלימות".

למאמרים בנושא שאלות עמ"ר ולשאלות נוספות בכלל תחומי הדעת ראו [כאן](#).

ג. היבחנות בשנה"ל תשפ"ד

בשנים האחרונות הובלנו תוכנית חדשה בערבית הדבורה. תוכנית זו מעדכנת את מבנה ההיבחנות לבגרות בהיקף 5 יח"ל בתחום הדעת. במועד הקיץ בשנה"ל תשפ"ג נבחנו עשרה בתי ספר במודל החדש, כחלק מפיילוט שתכליתו להטמיע את המהלך באופן מיטבי בשטח.

מבנה ההיבחנות החדש כולל היבחנות בשלושה שאלונים חדשים המחליפים את הקיימים (018381+018282/018283).

החל ממועד קיץ תשפ"ד 2024, כלל הנבחנים בערבית לבתי הספר העבריים ייבחנו ע"פ מבנה ההיבחנות החדש ברמת 5 יח"ל.

להלן פירוט שלושת השאלונים החדשים:

1. שאלון 018371 - משקלו 50% מהציון הסופי - בחינה בכתב הדומה לבחינה בשאלון 018381 (שאלון 018381 יבוטל בשנת תשפ"ד), אך מצומצמת בהיקפה ובמשך זמן של שתיים וחצי במקום שלוש שעות (בעבר).

שאלון זה יכלול: טקסט אקטואלי אחד (הטקסט הקלאסי יבוטל בבחינה בכתב ויועבר להערכה החלופית¹), הבנת הנקרא [מענה על שש שאלות מתוך שבע +שאלת חובה], ידיעת הפועל (ניתוח של ארבעה), תחביר (מענה על שלושה סעיפים מתוך שישה בחלק זה), לשון העיתונות (שלוש משימות מתוך חמש) והבעה בכתב (שאלה אחת מתוך ארבע).

נושאי התחביר שיילמדו בכיתה יסייעו לתלמידים להבין טקסטים מסוגות שונות. הוראת התחביר תתבסס על ידיעה פסיבית (זיהוי בטקסטים או במשפטים, הבנה ותרגום), זולת נושאים מסוימים שיוגדרו לידיעה אקטיבית ויפורטו **בתוכנית הלימודים המעודכנת**.

2. **שאלון 018387** - משקלו 20% מהציון הסופי - בחינה בעל פה בערבית דבורה. במסגרת הבחינה ייבחנו התלמידים **על ידי מורה "מדומה", כשהם יושבים מול מחשב**, וזאת באמצעות מערכת I-TEST בחינה מתוקשבת ("אווטר") ויקליטו את תשובותיהם בערבית.
- לשם ביצוע הבחינה יוקצה חצי שעה לכל תלמיד. מבנה הבחינה הדבורה יכלול את החלקים הבאים:
- פתיח היכרות אישית**; אני, ביתי, בית-ספרי, משפחתי, תחביבי, תכניותי לעתיד וכי'. (10% מציון הבחינה)
 - נושא ספרותי**; פרויקט הכולל תיאור יצירה ספרותית שנלמדה על פי תוכנית הלימודים. השאלות תעסוקנה בהיבטים שונים של היצירה, וביניהם תוכן, מסרים, דמויות, ערכים ועוד. (30% מציון הבחינה)
 - נושא אקטואלי**; תיאור הנושא האקטואלי, המסר והערכים הכלולים בו. (30% מציון הבחינה)
 - שיח על **שני נושאים** מתוך רשימת הנושאים שנקבעה בערבית דבורה (30% מציון הבחינה - כל נושא 15%).

בתשפ"ד – תשפ"ה רשימת הנושאים להיבחנות:

1. מסעדה - מאכלים, משקאות ומתכונים-נושא חובה
2. אצל הרופא
3. פרטי לבוש וצבעים
4. קניות (בשוק/בחנויות/באינטרנט)

בחוברת [יחידות ההוראה](#) מצורפים נושאים מגוונים אשר ניתן להרחיב את הלמידה באמצעותם (לא להיבחנות באופן ישיר) על פי בחירת המורה המלמד: סדרות וסרטים (טלוויזיה), טיול שהשתתפתי בו או טיול מתוכנן לעתיד, מושגי זמן וסדר יום, מזג אוויר, מקומות בילוי, רשתות חברתיות ואתרי חדשות.

הערה: מומלץ ללמד את נושאי יחידות הערבית הדבורה באמצעות שאלות כלליות. מכלול התרגילים המופיעים ביחידות ההוראה הוא בגדר המלצה. יש ללמד אוצר מילים ותרגילים נבחרים בכל נושא כך שהתלמיד יוכל לפתח שיחה סביב כלל הנושאים.

¹ ראו מסמך הערכה חלופית שמפורסם באתר המפמ"ר, ובו מגוון חלופות בהערכה ודרכי הערכתן, וביניהן הוראת הערבית הקלאסית על סוגיה השונים ע"פ תכנית הלימודים, כמרכיב נדרש בהערכה חלופית.

3. **שאלון 018283** - משקלו 30% מהציון הסופי - הערכה חלופית. במסגרת הערכה חלופית נדרשים

התלמידים להגיש תוצרים בכתב פרי מחקר בתחום הערבית.

שאלון ההערכה החלופית (מספר 018283) יכלול פרויקטים כתובים שיתבצעו לאורך שנות הלימודים

בחטיבה העליונה במבנה שיושם עד כה.

מגוון החלופות בהערכה בערבית לבתי הספר העבריים נתון לבחירת המורים והרכזים בבתי הספר בהלימה

להרכב הכיתה ואופי התלמידים.

להלן מגוון אפשרויות הבחירה:

1. פרויקט בתחום **האקטואליה**.

2. פרויקט בתחום **העיתונות**.

3. פרויקט בתחום **הספרות**.

4. פרויקט בתחום **הדקדוק**.

5. סקירת **העיתונות** הערבית בישראל.

6. **האזנה, תמלול ותרגום** של סרטון/פרסומת/ידיעה.

7. כל חלופה/הצעה שביה"ס מרכיב בהתאם לנושאים ולדגשים שהוא מבקש להנחיל ולפתח בקרב תלמידיו.

מידע מפורט ניתן למצוא ב [מסמך חלופות בהערכה בתוך אתר המפמ"ר](#).

דרכי ההערכה כפי שפורטו לעי"ל בחט"ע (50% היבחנות כתובה, 20% ערבית דבורה, 30% הערכה חלופית) מומלצות גם בהוראת הערבית בבתי הספר היסודיים ובחט"ב.

בתחום עולם הערבים והאסלאם מתקיימת בחינת בגרות בהיקף 40% בשאלון 019281 וכן הערכה פנימית בהיקף 60% בשאלון 019383 הכוללת עבודת חקר והיבחנות פנימית.

ד. פיתוח מקצועי והשתלמויות

בשנת הלימודים תשפ"ד תתקיימנה השתלמויות מחוזיות, השתלמויות ארציות, השתלמות מרוכזת בבית יציב והשתלמויות מקוונות המותאמות להתחדשות הלמידה כמפורט להלן:

* השתלמות חדשה - **בינה מלאכותית** בערבית ובעולם הערבים והאסלאם, שתסייע למורים בשילוב בינה

מלאכותית בהוראת תחומי הדעת בבתי הספר.

* השתלמות חדשה – **למידה רגשית חברתית (Sel)** בתחום הדעת

* **לומד עצמאי** בערבית ובעולם הערבים והאסלאם

* השתלמות מקוונת העוסקת בשילוב **סרטונים** בהוראה

* קורס על - השתלמות **ללמידה מיטבית מרחוק** בערבית ובעולם הערבים והאסלאם

* בנוסף, פיתחנו קורס מיקרו קרדיטציה בערבית.

* השתלמויות בנושאים פדגוגיים במרכזי הפסגה השונים.

מידע מפורט יישלח בהמשך.

ה. השיח הדבור בכיתה - דגשי המקצוע

על פי תוכנית הלימודים מושם דגש על שילוב הערבית הדבורה, השיח בכיתה בערבית **בכל שכבות הגיל**. המטרה היא שבכל שיעור תתנהל שיחה בערבית בין המורה לתלמידים. השיחה בערבית הדבורה תתקיים בין המורה לתלמידים ובין התלמידים לעמיתיהם, אודות מגוון הנושאים הנלמדים בתכנית הלימודים על-פי שכבות הגיל השונות. אנו מבקשים מהמורים להקפיד ולשוחח עם התלמידים בערבית ולעודד אפשרויות והזדמנויות לשיח בערבית בכיתה. כמו כן, פותח אוגדן לשיח הבין אישי והוא מצוי באתר המפמ"ר לשימוש המורים. בנוסף, פיתחנו תוכנית לימודים חדשה להוראת הערבית הדבורה לחטיבה העליונה, יחידות הוראה ומאגר שאלות שיסיעו למורים בהוראת הערבית הדבורה בשכבות הגיל השונות. הוראת הערבית הדבורה משולבת בכל שכבות הגיל החל מבתי הספר היסודיים. פיתחנו תכנית לימודים חדשה ואף פיתחנו חוברת להוראה, למידה ותרגול לכל שכבת גיל. כמו כן, הוראת הערבית בחטיבות הביניים כוללת את הוראת השיח הדבור ולשם כך פותחו יחידות הוראה בנושא.

ו. מאמרי מפמ"ר תשפ"ד

המאמרים האקטואליים שנבחרו לשנת תשפ"ד הם:

1. "ثَلَاجَةُ الْخَيْرِ" - شباب يبَادرون إلى الإحسان - להוראה, למידה והיבחנות בבחינת הבגרות.

2. ما هو نمط الحياة الصحي؟ - להוראה בכיתה ולתרגול.

יש ללמד את המאמרים מבחינה תוכנית, לאתר בתוכם תופעות מתחום הדקדוק ומתחום התחביר ולנהל דיון ערכי סביב המסרים והערכים הנשקפים מהם. כמו כן יש לחזק את נושא הכתיבה באמצעות מענה על שאלות ספציפיות ועל שאלות כלליות כמו גם עיסוק בשאלות נקיטת עמדה כלפי סוגיה המופיעה בקטע.

ז. אוצר מילים

אוצר המילים מהווה בסיס לרכישת השפה ואנו מדגישים את חשיבות הוראת מאגר אוצר המילים לתלמידי כל השכבות. המטרה היא ליצור יריעה רחבה ורלוונטית ככל האפשר של אוצר מילים שישימש לתלמידים בסיס איתן להתמודדויות עם הקשרי שיח משתנים.

אנו ממליצים ללמד את מאגרי המילים מתוך הקשרים, במשפטים או בטקסטים ולא כרשימת מילים מילונאית העומדת בפני עצמה. יש להדגיש כי מאגר זה משמש רק בסיס לאוצר המילים הנדרש להבנת טקסטים בערבית מסוגים שונים. לפיכך, מן הראוי להרחיב את אוצר המילים הזה באמצעות קטעי אקטואליה ויצירות ספרותיות שונות. מאגר המילים יהווה תשתית להערכה (מבחנים, עבודות, הערכה חלופית) בכל שכבות הגיל.

ח. תוכנית הלימודים החדשה בערבית דבורה לבתי הספר העל יסודיים

תוכנית הלימודים החדשה בערבית לבתי הספר העל יסודיים לכיתות י'-י"ב מבוססת על הוראת השפה הדבורה בשילוב מיומנויות הקריאה, הכתיבה, ההאזנה והדיבור. התוכנית מתמקדת בשיח בערבית דבורה בנושאים רלוונטיים הקשורים לעולמם של הלומדים.

מתוך הכרה בחשיבות פיתוח המיומנויות התקשורתיות של הלומדים ומתוך שאיפה שידעת השפה הערבית הדבורה תאפשר למידה רחבה ומעמיקה יותר של השפה הערבית על כלל שימושיה, תכלול שיח יומיומי רלוונטי, קירוב לבבות והבנה טובה יותר של דוברי הערבית, נכתבה יחידה שכוללת נושאים שונים להוראת ערבית דבורה בחטיבה העליונה בבתי הספר העבריים (כיתות י'-י"ב). בשנת הלימודים תשפ"ג, נערך פיילוט בעשרה בתי ספר לערבית הדבורה בחטיבה העליונה.

בשנת הלימודים תשפ"ד יבחנו כלל התלמידים, הלומדים ערבית בבתי הספר העבריים ברמת היבחנות של 5 יח"ל, בבחינה המתוקשבת בערבית דבורה כחלק אינטגרלי מתכנית הלימודים.

לרשות המורים פותחו [יחידות הוראה](#), המשמשות בסיס להוראה בכיתה. וכן פותח מאגר שאלות [מאגר שאלות](#) מומלצות לתרגול בכיתה.

[תכנית הלימודים](#) בערבית הדבורה לחטיבה העליונה מפורסמת באתר המפמ"ר לערבית ועולם הערבים והאסלאם.

צוות הפיקוח וההדרכה מאחל למורים המשך הצלחה בהטמעת תכנית הלימודים בערבית דבורה לבתי הספר העל יסודיים.

ט. חומרי למידה והוראה

צוות הפיקוח וההדרכה בערבית ובעולם הערבים והאסלאם מפתח חומרי למידה וחומרי עזר שיכולים לסייע למורים בתהליך ההוראה, הלמידה וההערכה. החומרים נשלחים אל המורים במייל ומפורסמים באתר המפמ"ר.

י. הערכה חלופית

תהליך ההערכה הנמשך לאורך שנות לימודי תחום הדעת, כולל את הפרויקטים שהתלמידים נדרשים לבצע בסיוע, בהנחיה ובליווי של המורה. בנוסף, ריכזנו פירוט [הערכות חלופיות](#) באתר המפמ"ר לערבית ולעולם הערבים והאסלאם.

[בערבית](#) היקף ההערכה החלופית הינו 30% הכולל פרויקטים (בהיקף של עד 10% כל אחד). להלן [מחווה להערכה חלופית](#).

[בעולם הערבים והאסלאם](#) היקף ההערכה החלופית הינו 60% הכולל עבודת חקר ובחינה בית ספרית.

ערכנו עבור המורים [סביבת למידה](#) בגניאלי המרכזת את החלופות בהערכה.

יא. הערכה פנימית בית ספרית

בשנים האחרונות, הושם דגש רב על ההערכה הפנימית הבית ספרית. מיומנויות ההערכה חשובות וחיוניות כיום יותר מתמיד לכל איש ואשת חינוך, הן ככלי למתן ציון בגרות מהימן והוגן והן ככלי למתן ציון המסכם את הלמידה במהלך השנה.

צוות ההדרכה פעל בשנה שחלפה באופן אינטנסיבי על מנת לחשוף את המורים למיומנויות אלה של הערכה פנימית, להבין את הצרכים של בתי הספר התיכוניים במחוזות השונים ולסייע ככל שניתן למורים לתת לתלמידיהם ציוני בגרות איכותיים ובעלי רמת מהימנות גבוהה. ובנוסף צוות ההדרכה והפיקוח פיתח אירועים מסכמי למידה והתאימם לבתי הספר בשיתוף עם צוות הערבית וזאת מתוך מטרה לסייע למורים בהערכת הלמידה.

יב. לומד עצמאי

בתחומי הדעת ערבית ועולם הערבים והאסלאם אנו שואפים לטפח **לומד עצמאי**, דהיינו לומד בעל מוכוונות עצמית בלמידה, האחראי ללמידתו, המודע ליכולתו להתפתח, לחשוב ולפעול בדרך עצמאית. הצלחת תהליך זה תלויה במידה רבה במנחה, אשר תפקידו להקנות לו כלים מתאימים ותמיכה מתמדת בתהליך. כמחנכים וכמורים בתחומי דעת אלו מומלץ לנקוט בדרכים הבאות:

- א. לטפח בלומד תחושת מסוגלות תוך סיוע בזיהוי עצמי של חוזקותיו, להגדיר מטרות ויעדים ולכוונן להצלחה.
 - ב. ליצור רלוונטיות ועניין בקרב הלומד, כך שיעוררו בו מוטיבציה. הדבר יכול להיעשות באמצעות כלים שונים כגון צפייה בסרטון ומענה על שאלות מכוונות ומערערות, שאלות עמ"ר, חידות, חקירה באמצעות משחק ומשחוק, הקלטת פודקאסט בנושא הנבחר ועוד.
 - ג. לאפשר ללומד אוטונומיה ובחירה בין משימות ותוצרים.
 - ד. להקנות מיומנויות למידה ומיומנויות חיים כדי להתמודד עם ה"איך", למשל במסגרת למידת חקר, יחפש התלמיד חומרים ברשת ויברור אותם, ייצור סרטון, יכתוב פסקת טיעון ועוד.
 - ה. להבהיר את המשימות והיקפן ואת דרכי הגשתן באופן ענייני ומדויק.
 - ו. ליצור נגישות לידע כמו גם זמינות של המורה במשוב בתהליך כולו.
 - ז. לזמן ולעודד למידה עצמאית בקבוצה ולמידת עמיתים משמעותית, בה הלומד חוקר, מתייעץ ומשתף אחרים בידעו ובתוצריו.
 - ח. להקדיש מקום לשיח מצמיח, מעודד ומכיל ולתת משוב מקדם למידה.
- בנוסף, ערכנו עבור המורים **מרחב פיזיטלי** המרכז פעילויות בנושא לומד עצמאי.

יג. צמצום פערים

בשנים האחרונות אנו פועלים לצמצם את הפערים הלימודיים בכל שכבות הגיל ובכל שלבי ההוראה כדי לאפשר שיוויון הזדמנויות ומיצוי פוטנציאל אישי. גם בשנת תשפ"ד נפעל לצמצם פערים בשני מישורים עיקריים: ה"מה" וה"איך":

במישור האחד, ה"מה" אנו מציעים למורים בשנת הלימודים תשפ"ד תוכנית עבודה לכל שכבת גיל בהלימה לתוכנית הלימודים הקיימת, תוך ביסוס נושאי ההוראה-למידה בתחום הדעת ערבית בכיתות ה-ו, בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות. התוכנית כוללת פריסה חודשית של נושאי הלמידה לחזרה ולהוראה של ארבע מיומנויות השפה: קריאה, כתיבה, האזנה ודיבור, תוך העצמת השיח ופתיחת צוהר לנושאי תרבות, אקטואליה וחברה באמצעות הטקסטים.

במישור השני, "האיך", לאור המגוון הרחב של התלמידים בכיתות וההטרונגיות בקרב קהילות הלומדים, בכוונתנו להתמקד בשנת תשפ"ד בקידום התלמידים ובטיפול מצוינות אישית.

אנו ממליצים למורים לפעול לצמצום פערים לימודיים בדרכים הבאות:

- א. מיפוי התלמידים בכיתה בדרכים מגוונות. בעקבות המיפוי תתאפשר בניית תוכניות עבודה אישיות ומותאמות למגוון התלמידים.
- ב. התאמת ההוראה, הפעילות הלימודית והתהליכים הדידקטיים לכל תלמיד ותלמידה, לסגנונות למידה שונים ולקצב למידה שונה.
- ג. מכוונות להישגיות המשלבת פיתוח מצוינות עצמית ולמידה עצמאית.
- ד. למידה בסביבה טכנולוגית דיגיטלית חדשנית המאפשרת גיוון מתודולוגי.
- ה. שימור הלמידה ההיברידית ושימוש בכלים נוספים ללמידה, זולת ההוראה הפרונטלית בכיתה.
- ו. שילוב הערכה חלופית ושילוב ערכים בהוראה כדי להשיג למידה משמעותית.
- ז. ניצול מערך השעות הפרטניות. בהתאם להתקדמות התלמידים במהלך השנה.
- ח. שילוב שאלות, משימות, הערכות ומטלות מסדרי חשיבה משתנים בעת הטמעת מיומנויות השפה השונות.
- ט. למידה באווירה תומכת ומעודדת המשלבת את עקרונות ה-SEL (למידה רגשית-חברתית).
- י. הוראה דיפרנציאלית שתבסס על העדפות למידה ומתן בחירה ואוטונומיה לתלמידים בתהליך הלמידה, לשם הגברת המוטיבציה אצל הלומד. הוראה זו תתקיים תוך זיהוי הצרכים הייחודיים של כל תלמיד ותלמידה. יצירת הדיפרנציאציה עבור כל תלמיד ותלמידה תתבצע על ידי התאמת תוכן הלמידה (מה לומדים), התהליך (איך לומדים ועם מי) ותוצר הלמידה והדרכים להצגתו (איך מציגים את ההבנה). ההערכה על ביצועי ההבנה תהיה מעצבת. עיקרון נוסף יכול להיות עבודה בקבוצות קטנות והתמקדות סביב חקר ופתרון בעיות המאפשרת קיום דיונים משמעותיים בין תלמידים, למידה הדדית, עבודת צוות ושיתופי פעולה.

יד. פעילויות ופרויקטים

במהלך השנה פורסמו הצעות למיזמים מקדמי הוראה ולמידה בערבית בשכבות הגיל השונות בבתי הספר העבריים. המיזמים אלה שיופעלו גם בתשפ"ד, עוסקים בחדשנות פדגוגית בהוראת הערבית והם מחוברים לעולמם של התלמידים. החשיפה למיזמים אלה התבצעה גם במסגרת מערך ההשתלמויות אותו פיתחנו והתקיימו בפריסה ארצית, כמו גם בהשתלמויות נוספות שצפויות להיפתח בשנת הלימודים תשפ"ד. בנוסף, חמישה עיתונים מקוונים יצאו לאור השנה. העיתונים עסקו בנושאים מגוונים הרלוונטיים לעולמם של התלמידים.

טו. צוות ההדרכה

צוות ההדרכה עומד לרשות המורים ומסייע לו במהלך השוטף של השנה וכן בהיערכות לקראת שנת הלימודים הבאה. ליצירת קשר ניתן למצוא את פרטי המדריכים באתר המפמ"ר. כמו כן, כל העדכונים, הפרסומים והפעילויות השוטפות מתועדים [בעמוד הרשמי של הפיקוח על הוראת הערבית ועולם הערבים והאסלאם](#) בבתי הספר העבריים בפייסבוק. אנו מזמינים את כלל המורות והמורים להצטרף לעמוד זה לאחר מענה על שאלות הזדהות.

תודה על שיתוף הפעולה!

בברכת חופשה נעימה,

סיגלית שושן

מפמ"ר ערבית ועולם הערבים והאסלאם בבתי הספר העבריים

העתקים:

- ד"ר טלי יניב, יו"ר המזכירות הפדגוגית
- פרופ' אייל זיסר, יו"ר ועדת המקצוע לערבית ולעולם הערבים והאסלאם
- ד"ר ציונה לוי, מנהלת אגף שפות
- מנהלי המחוזות
- מר דויד גל, מנהל אגף בכיר בחינות
- מדריכים מחוזיים לערבית